

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در
فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

نقش زن در جامعه بر اساس رمان جای خالی سلوچ

کوثر اسدی^۱

دانشجوی کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فرهنگیان قایمشهر

چکیده

محمود دولت ابادی از جمله نویسندگان واقع‌گرای دوره معاصر است که در زمینه رمان، داستان کوتاه و نمایشنامه آثار برجسته از خود برجای گذاشته است. او در رمان جای خالی سلوچ تغییر سبک زندگی را با توجه به تحولات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی که سبب تغییر و تحول در هر عنصر جامعه می‌شود و تاثیر آن بر عملکرد اجتماعی زنان را به تصویر می‌کشد. او مرگان را تمثیلی از زنان تنها و قوی و مادری دلسوز و فداکار می‌داند. بسیاری از نظریه پردازان حوزه جامعه‌شناسی معتقدند که اغلب توانایی زنان مخصوصاً در جوامع سنتی روستایی نادیده گرفته می‌شود. مولفه‌های مکتب رئالیسم غرب هم تحت تاثیر این عامل دچار دگرگونی شده و سرانجام بیانگر واقع‌گرایانه زندگی مردم شده است. این پژوهش با روش کتابخانه‌ای به بررسی نقش زن در جامعه سنتی ایران بر اساس رمان جای خالی سلوچ می‌پردازد که میزان توجه نویسنده بر هویت تاریخی - اجتماعی زن ایرانی به عنوان یک مولفه مکتب واقع‌گرایی ایرانی تحلیل می‌گردد. زنان روستایی با وجود سختی‌های زندگی در روستا و فرهنگ و آداب و رسوم روستایی تسلیم نگاه جنسیتی دیگران نمی‌شوند و برای گرفتن حقوق خود سماجت می‌کنند.

واژگان کلیدی: زن در جامعه، زن روستایی، خانواده، مادر و جای خالی سلوچ.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

1_ مقدمه

رنالیسم یا واقع‌گرایی اصطلاحی است که ابتدا در حوزه هنر وارد شد و پس از جلب افکار عمومی، به صورت یک جریان و رویکرد ادبی مهم در قرن نوزدهم، در اعتراض به مکتب رمانتیک به عرصه ادبیات قدم گذاشت. مکتب واقع‌گرایی ایرانی که نتیجه افکار مشروطه خواهانه بود از ادبیات غرب اقتباس شد و اکنون مولفه‌هایی دارد که ریشه در بافت اجتماعی فرهنگی ایران دارد.

عملکرد خاص زنان در دو نقش مادر و همسر ابعاد تثبیت شده و مشترک هویت زن ایرانی است. «اکثر نویسندگان واقع‌گرایی حوزه ادبیات فارسی چهره زن ایرانی را با صفات و دغدغه‌ها و چالش‌های فراروی وی در آثار خویش مورد تحلیل و تبیین قرار داده‌اند» (ابیار قمصری و دیگران، ۱۳۹۹).

جای خالی سلوچ رمانی واقع‌گرا که مبارزه و یک‌تن ایستادن انسان را با بیان تلخ‌واره دگرگونی‌های تاریخی و اجتماعی جامعه روستایی و فرهنگ و روابط ناسالم اقتصادی روستا را روایت می‌کند. روستایی که انقلاب سفید و اصلاحات ارضی موجب به وجود آمدن مشکلات فراوانی و در پی آن باعث فروپاشی بنیان مستحکم خانواده، فقر، مهاجرت و از هم پاشیدگی ازدواج شده است. چیستی و مقاومت و سختکوشی زنان ایرانی روستایی براساس رمان جای خالی سلوچ مسئله این مقاله خواهد بود.

2_ پیشینه پژوهش

تحقیق و پژوهش درباره‌ی نقش زنان در جامعه و ادبیات فارسی پیشینه پرباری دارد اما تاکنون کم‌تر تحقیقی درباره نقش زن روستایی در جامعه ارائه گردیده است. از میان آثار پژوهشی موجود میتوان به مقاله (زن در رنالیسم ایرانی با تکیه بر رمان جای خالی سلوچ، ابیاری قمصری و دیگران، که به نقش زن به عنوان یکی از مهم‌ترین مولفه‌های واقع‌گرایی ایرانی در رمان جای خالی سلوچ می‌پردازد و چالش‌های زن ایرانی و ابعاد شخصیتی او در خانواده را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد و به اهمیت زن در مکتب رنالیسمی و مضامین برجسته این نوع رمان‌ها اشاره دارد) _ (تحلیل کهن‌الگوی مادر در رمان جای

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

خالی سلوچ، طاهره روزبهانی و دیگران، نقش مرگان را به عنوان مادر در بستر ان جامعه که شرایط سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و تحولات اجتماعی بعد از انقلاب سفید و اصلاحات ارضی موجب تغییر در سبک زندگی و عملکرد اجتماعی روستاییان شده است را مورد بررسی قرار می‌دهد که همانند مام وطن مورد کم‌لطفی قرار گرفته است). اما تاکنون پژوهش مستقلی در مورد بررسی نقش زن در جامعه براساس رمان جای خالی سلوچ صورت نگرفته است از این رو پرداختن به چنین موضوعی ضروری به نظر می‌رسد.

3_ حدود پژوهش

کتاب جای خالی سلوچ (۱۳۹۳) نوشته محمود دولت‌آبادی

4_ پرسش پژوهش

نگاه دولت آبادی به جایگاه زن در جامعه به چه صورت است؟ (حقوق و فرصت های زندگی زنان در جامعه سنتی روستایی و

5_ روش پژوهش

این پژوهش براساس تحلیل محتوای گردآوری شده از مقالات مختلف و کتاب جای خالی سلوچ به صورت کتابخانه‌ای به نگارش درآمده است.

6_ چارچوب مفهومی

6_1. مکتب ریالیسم

مکتب رئالیسم از جمله مکاتب مهم ادبی است که در اواخر قرن هجده و اوایل قرن نوزده (میلادی) براساس تحولات سیاسی و اجتماعی در فرانسه به میان آمد. نخستین جلوه های این مکتب در حوزه هنر بود و به نوعی از جمله مکاتب مهم

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

ادبی-هنری می باشد. در این مکتب واقعیت های زندگی و تشخیص درست علل و عوامل ان و بیان و تشریح ان به صورت دقیق مشاهده می شود. واقع گرایی برخلاف رمانتیسیم مکتبی برونی است و نویسنده ان هنگام خلق اثر بیشتر تماشاگر است.

6_1_1. رئالیسم ایرانی

«مکتب رئالیسم که با عنوان واقع گرایی در ادبیات فارسی شناخته می شود در دوران پرتلاطم پس از انقلاب مشروطه از ادبیات اروپا وام گرفته شد» (ایبیری قمصری و دیگران، ۱۳۹۹). می توان ادعان داشت که اساساً رمان و داستان در ایران با رئالیسم آغاز شده است و بر اثر تحولات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و شرایط دین و مذهب دچار تغییراتی شده است که در نهایت به صورت مکتب ادبی با مختصات هایی مطابق فرهنگ ایرانی در آمده است که نوعی از رئالیسم انتقادی فقرنگارانه که به بازنمایی رنج روستاییان می پردازد. در دو اثر محمود دولت آبادی هم می توان دید؛ دو رمان مهم دولت آبادی یعنی «کلیدر» و «جای خالی سلوچ» رمان هایی هستند که جزء رئالیسم محسوب می شوند. زیرا او شخصیت هارا در این دو رمان از اجتماع گرفته است و قهرمان داستان را از هم نوعان می گیرد و معرفی می کند.

7_ یافته های پژوهش

7_1. خلاصه رمان

محمود دولت آبادی که یکی از برجسته ترین رئالیست های معاصر فارسی به شمار می رود در اکثر رمان هایش درد و رنج مردم را با بیانی زیبا و صریح به قلم درمی آورد. جای خالی سلوچ داستان رئالیستی که از جانب محمود دولت آبادی که قصه ای پراز اندوه را از یک اجتماع کوچک روستایی در زمان پهلوی با محوریت خانواده ی سلوچ روایت می کند.

روستایی کویری، بی برکت با مردمانی فقیر و حریص و نامهربان. بعد از رفتن سلوچ پدر خانواده مرگان می ماند و فقر و بدبختی و به دندان کشیدن فرزندانش که کمتر از دیگران آزارش نمی دهند. دولت آبادی مرگان را به عنوان زنی زحمتکش و قهرمان و دلسوز می داند که برای دفاع از حق و حقوق فرزندان و تحکم بنیان خانواده، زنانه به مبارزه می ایستد. هرچند که در نهایت مورد غضب و بی مهری پسرانش به ویژه ابروا قرار می گیرد. در این داستان با فروپاشی بنیان خانواده بخاطر زمینی که در عمق سختی های زندگی ان روزگار در کشاکش با انسان های بی رحم و حریص مواجه می شویم.

پدر خانواده- سلوچ- به طور ناگهانی و به دلایل نامعلوم ناپدید می شود و همه افراد خانواده را در بهت قرار می دهد. با وجود واکنش های متفاوتی که هر کدام بخاطر نبود پدر نشان می دادند، مرگان مجبور می شود که اداره ی ادامه زندگی را در پیش

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

گیرد. با رفتن سلوچ افراد روستا مرگان و فرزندانش را تحت فشار قرار می‌دهند و در این هنگام مرگان به عنوان زنی تنها و بی‌یار و سختکوش برای برآوردن نیازهای عاطفی و مادی فرزندانش با سماجت دست برهرکاری با حفظ حجب و حیای خود می‌زند و در میان جامعه‌ی پراز افراد نامهربان از فرزندان خود مراقبت می‌کند.

ازدواج زودهنگام دخترمرگان با مردی که فاصله‌سنی زیادی با او دارد و فلج شدن پسر مرگان، همچنین تحت فشار قرار دادن مرگان برای فروش خدای‌زمین و بی‌احترامی و حرمت شکنی ابرو از حوادثی است که در این داستان دامن‌گیر خانواده سلوچ می‌شود.

با وجود سماجت و تحمل مرگان در پایان داستان، فروش زمین و مهاجرت آن‌ها خواننده را دچار بهت می‌کند. به‌طور کلی فقر، یتیمی، بی‌عدالتی، سختکوشی، مهاجرت و پامال شدن حقوق از مضامین مهم این رمان محسوب می‌شود.

2_7. شخصیت‌پردازی

شخصیت، پایه و پیکره یک اثر ادبی است و نماد بارز ویژگی‌های انسانی، اخلاقی، اجتماعی، الهی یا قهرمانی در پرتو وجود او قرار می‌گیرد. «شخصیت معمولاً یا برداشتی کلی درباره ماهیت انسان ارائه می‌دهد یا ما را به سمت چنین برداشتی سوق می‌دهد» (سلیمانی، ۱۱۵: ۱۳۸۶ نقل در روزبهانی، ۴۳: ۱۳۹۹). شیوه شخصیت‌پردازی به دو صورت مستقیم و غیر مستقیم است که در شیوه مستقیم راوی خود نویسنده است و شخصیت‌ها را معرفی می‌کند و در شیوه غیرمستقیم از کردار و گفتار برای معرفی شخصیت‌ها استفاده می‌شود.

در رمان جای خالی سلوچ از طریق شیوه مستقیم استفاده شده است. برای مثال: «مرگان دیگر کشتی در خود به مردش حس نمی‌کرد. این کشتی از خیلی پیش گسسته بود و فقط عادتش مانده بود. سلوچ این روزها گیج و منگ شده بود» (دولت‌آبادی، ۱۳۹۳: ۸).

1_2_7. شخصیت و پردازش آن در رمان جای خالی سلوچ

دولت‌آبادی از نویسندگان موفق است که خلق و معرفی شخصیت‌ها را به صورتی ملموس و محسوس بیان می‌کند. «دولت‌آبادی بیشتر شرح ماجرا و روانشناسی شخصیت‌ها را مهم می‌شمارد» (روزبهانی، ۴۴: ۱۳۹۹).

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

مرگان که شخصیت اصلی رمان است شخصیت قوی زنانه و مادرانه او بعد از مهاجرت ناگهانی سلوچ، او را مجبور به یک تنه ایستادن در برابر سختی ها و بی رحمی های روزگار کرده تا بتواند از سه فرزند خود در برابر ناملایمتی های زندگی مراقبت کند و داستان حول محور این زن قوی می چرخد.

نام هایی که در این رمان برای افراد انتخاب شده است متناسب با شخصیت آنهاست و همین موضوع از عوامل نشانه شناسی شخصیت ها محسوب می شود. شیوه شخصیت پردازی در داستان جای خالی سلوچ به این گونه است که راوی دانای کلی است که از درون و بیرون ادم های داستان آگاهی کامل دارد و شرحی از احوال آنها در طی حوادث داستان می دهد.

7_3. زن در اجتماع

یکی از مولفه های مهم رئالیسم، مسئله زن در بستر تاریخ و اجتماع ایران می باشد. که دولت ابادی هم در این رمان بر آن است که هویت زن در بستر تاریخ و اجتماع ایران را تبیین نماید و چالش های او را نمایان کند.

زنان به عنوان نیمی از جمعیت جامعه نقش بسیار مهمی در سلامت روانی جامعه و خانواده دارند. اگر چه زن و مرد هر یک نیمه یک پیکره اند اما موثرترین عامل تربیت و سلامت روحی، روانی و جسمی فرزند، زن خانواده است. در بررسی و کارکرد زن در خانواده با دو نقش اساسی همسر و مادر مواجه می شویم که در این میان مسئولیت زنان به مراتب سنگین تر از مردان است.

امروزه زنان هر جامعه در کنار مردان به فعالیت های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی می پردازند که این میزان حضور زنان در جامعه نشانه توسعه یافتگی کشور است. اما در قدیم این سنت رواج داشت که زنان در خانه باشند و خانه را اداره کنند.

7_3_1. زنان روستایی

زنان روستایی که اغلب زن خانه بودند و بیشتر به کارهای خانه می پرداختند. زنان به کارهای مختلفی مشغول بودند چه در خانه و چه در خارج از خانه پا به پای مردان کارهای دشواری می کردند و گاهی دست روزگار آنها را وادار به برعهده گرفتن مسئولیت سرپرستی خانواده می کرد.

تحت تاثیر دلایل اجتماعی و حتی مذهبی امورات تربیتی فرزندان که در شکل گیری شخصیت آنها و حتی آموزش آنها تاثیر داشت نسل به نسل منتقل می شد و اغلب امیخته با خرافات نیز بود و این روش مدت زیادی استمرار داشت.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

جامعه مرد محور ما باعث شد که زن هیچ مجالی برای عرضه کردن توانمندی های ذهنی خود نداشته باشند. در درجه اول که آنها از حقوق خود اطلاعی نداشتند و دوم اینکه با وجود جامعه مردسالار تعدی به این حقوق امکان پذیر نبود و تنها در نبود پدر، برادر یا همسر توان نشان دادن توانایی های خود داشتند چرا که نگاه مردسالارانه و وجود پدرسالاری در روستاها زمینه مشارکت اندک زنان در عرصه های مختلف می شد و حتی باعث بی توجهی و نادیده گرفتن زنان و نقش آنان نیز می شد...

نبود مرد بالای سر زن در جامعه روستایی باعث می شد که هریک از مردان روستا به خود اجازه دخالت در امور زندگی زنان بی سرپرست را بدهند. در جامعه مردسالارانه زنان بخاطر جنسیتشان دچار فرودستی، ستم، نابرابری، بی عدالتی می شدند که از آن رنج می بردند.

سیمین دوبواری^۲ در کتاب جنس دوم به این نکته پرداخته است که «زن ها، زن زاده نمی شوند، به صورت زن درمی آیند» (۱۳۸۰، ج ۲: ۱۳ نقل در مقدسی و باقری، ۱۳۹۴: ۱۹).

زنان روستایی اغلب دچار ازدواج زودهنگام و حتی ازدواج اجباری نیز می شدند که این سنت در جامعه سنتی ایران رواج داشت. بسیاری از زنان بنیانگذار جامعه شناسی، زندگی خود را وقف از بین بردن نقش سنتی زنان و ستم گستره در پیرامون نقش مادری کرده اند.

7_3_1. ازدواج زودهنگام

این امر زمانی انجام می شد که زوجین یا یکی از آنها به سن هجده سالگی نرسیده بود و این نوع از ازدواج اغلب ریشه در فقر فرهنگی و اقتصادی خانواده داشت که ما این را در ماجرای ازدواج هاجر با علی گناو در رمان مذکور مشاهده کردیم. غیبت پدر موجب شد که فشار اقتصادی بر دوش مرگان بیفتد که برخلاف نارضایتی قلبی خود، مجبور به عروس کردن هاجر شد و التماس های هاجر مبنی بر عدم ازدواجش با علی گناو را نادیده گرفت و با روحیه مردانه ای که پیدا کرده بود رحم و مروتی از خود نشان نداد و در جواب دختر اینگونه پاسخ داد: «تقصیر تو اینه که حرف گوش نمی کنی؛ گهگیر و خودرایی. نوبر که نیستی! با چشم های خودم دیدم که دختر هشت ساله را دادند به کربلایی غلام هشت سالش بود؛ حالا هم شش تا کره پس انداخته. قدش به سرشانه تو هم نمی رسید» (دولت آبادی، ۱۳۹۳: ۲۱۴).

² Simone de Beauvoir

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

7_3_2. حجب و حیای زن ایرانی

اخلاقی و مذهبی بودن، تصویر تمام نمای چهره فرهنگ مردم ایران است. زنان روستایی الگوی کامل حیا و عفت هستند. آنها سعی می‌کردند که با رعایت کردن حجاب و عفاف امنیت نسبی برای خود فراهم کنند و از هوسرانی دیگران و حتی گسترش فساد در جامعه روستایی جلوگیری کنند.

هرچند که در جوامع سنتی و حتی اکنون زنان بخاطر جنسیت خود دچار مشکلاتی می‌شوند که یک نمونه آن تجاوز و دست‌درازی به آنان است که در رمان جای خالی سلوچ شاهد تجاوز سردار به مرگان بی‌سرپرست بودیم که اوج خشونت علیه زنان را دربر دارد. این ضربه چنان تلخ و دردناک بود که باعث شد مرگان هویت پیشین خود را از یاد ببرد: «مرگان، چپاول شده است. تاراج به یغمی رفته است. پس او، مرگان، در شبگیر چپاول مرگان کجا بوده است؟» (دولت‌آبادی، ۱۳۹۳: ۳۳۵). در داستان جای خالی سلوچ مرگان با وجود همه سختی‌ها و خستگی‌ها تن به ذلت و خواری و تن‌فروشی نداد و به خاطر فرزندانش تن به ازدواج هم نداد. مرگان تمام توان خود را به کار می‌گرفت که با انجام کارهای مختلف و حتی دشوار نیازهای خود و خانواده اش را برطرف کند تا دست‌نیاز به سوی کسی دراز نکند زیرا برای خود ارزش و اهمیت قابل بود. این عوامل باعث شده بود که زن اغلب تحت قیومت اقتصادی، سرپرستی و حتی امنیتی مرد باشد. که امروزه اگر زنی از حق و حقوق خود آگاه باشد و برای خود ارزش قابل شود تلاش می‌کند که خود با حفظ حیا و عفاف از فرصت‌های زندگی استفاده کند.

7_4. نقش مادری مرگان

اگرچه مادران در جوامع سنتی همواره نقش سرویس‌دهنده، خادم‌پدران، شوهران و پسران را داشته‌اند اما همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در خانواده و حتی آینده فرزندان دارند.

مرگان قهرمان زحمتکش که بعد از ناپدید شدن سلوچ تنهایی از پس دشواری‌ها برمی‌آید و برای فرزندانش هم پدر و هم مادر است که در زمان سختی و رنج‌شانه خالی نمی‌کند. هرچرا احساس کند که فرزندانش تحقیر شدند، بی‌توجه به زن بودن و نگاه جنسیتی به او، مادری مردانه است که به میدان می‌آید و از حقوق آنها دفاع می‌کند. در جریان پس‌گرفتن طلب‌سالار عبدالله از مرگان که تنها دارایی خانواده را می‌خواست پس بگیرد و با اهانتی که به مرگان در جمعه مردان شده بود، مرگان از دادن آنها امتناع کرد و از حق خود دفاع کرد.

«مرگان برای تحکیم بنیان خانواده و برطرف کردن نیازهای فرزندانش و گذراندن زندگی به قبرکنی، برف‌روبی، خدمتکاری، رنگ‌آمیزی در روستای زمینیج می‌پردازد» (روزبهبانی و دیگران، ۱۳۹۹: ۸).

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

با وجود سرسختی مهر مادری در وجود مرگان به کمال است. با اینکه سختی های روحی و جسمی را متحمل می شود اما دچار ناهنجاری های تربیتی-اخلاقی عباس و ابرو نیز می شود. در جایی از این داستان مادر پس از بحث و جدال و از خانه خارج کردن فرزند خود، در صدد بازگشت او به خانه است و یا زمانی که سکه ها در گروی عباس گیر کرده بود مادر نگران برای او جوشانده درست کرده بود که اینها نشان دهنده احساس مادری می باشد که کیفیت متفاوتی با احساس پدری دارد چرا که زنان در هر نوع رابطه، گونه ای وابستگی درونی ایجاد می کنند.

در جوامع سنتی روستایی برای مادر هیچگونه تشخیصی به رسمیت شناخته نمی شود و کم تر کسی از مادران پیدا می شوند که تا بتوانند شخصیت مستقل خود را بروز دهند و اغلب ارزش هایی از قبیل مطیع بودن، ناتوانی، سکوت و اختفای شخصیت حقیقی به گونه های مختلف وجود دارد. تا جایی که پسران همانند ابرو این قدرت را در خود می بینند که با اعمال خشونت مادر و یا حتی خواهر و همسر خود را کنترل کنند.

7_5. زن در سووشون

رمان سووشون به قلم سیمین دانشور هم نقش زن را در جامعه مردسالار سنتی به تصویر می کشد. شخصیت اصلی این رمان زری است که زنی با سواد و تحصیل کرده می باشد اما بخاطر فضای حاکم بر جوامع سنتی روستا، مجبور می شود تا همانند دیگر زنان روستا رفتار کند. اما چندی بعد با مرگ همسرش او به توانایی های خود اجازه ظهور می دهد و از فرصت های مختلف نهایت استفاده را می کند تا دیگر افراد را نیز با خود همراه کند و تمام تلاش خود را با وجود نوع نگاه مردسالارانه و نادیده گرفتن زن و توانایی آن، در اجتماع کوچک روستا می کند تا جایی که در عزاداری مردان را نیز همراه خود می کند. زری چشم هوشیار و نگران روزگار است که اوضاع جامعه و روزگار او را اشفته خاطر می کند.

همانند رمان جای خالی سلوچ زن در سووشون و داستان زیبای آن جرئت ندارند حرفشان را به زبان بیاورند و سکوت می کنند تا جنگی در خانواده به راه نیفتند.

شخصیت زن در سووشون به مادری ترسو و فداکار که جز سکوت کردن و نگران شدن چاره دیگری ندارد، نمایه شده است که اغلب شخصیت زنان جامعه سنتی را دربر میگرد اما از شجاعت این زنان که از دل همین جوامع برخاسته اند و بر مردان و همسرانی که زنان را نادیده می گرفتند، تاثیر گذاشته اند نیز سخن می گوید.

زری در سووشون و مرگان در جای خالی سلوچ هردوی آنها ساکت نشستند و برای رسیدن به حق خود ایستادند و جنگیدند و دفاع کردند. با وجود وظیفه مادری و همسری، فرصت های آنها کم نشد بلکه زمینه ای شد تا خودشان را پررنگ تر کنند.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

8_ نتیجه

زن ها علاوه بر اینکه یکی از مولفه های مهم رئالیسم هستند، یکی از نقش های اساسی و مهم خانواده و اجتماع نیز می باشند که دولت ابادی در رمان جای خالی سلوچ با بررسی دقیق ابعاد شخصیتی مرگان، ستم ها و بی حرمتی هایی که تحت تاثیر جامعه مردسالار از جانب فرزندان به او شد و او در برابر آنها ناتوان بود، را به نمایش گذاشت.

در هر جامعه ای زنانی وجود دارند که زندگی روستایی آنها را وابسته به مردشان نمی کند بلکه در عین حال همان مردها و حتی وابستگی ها و سختی ها را وسیله ای برای رشدشان قرار میدهند. زنان ما در جاهای مختلف ایران پایه پای مردان کارهای دشوار انجام می دهند و در سهمی که از عذاب زندگی می برند و نیرویی که در مقاومت و سختکوشی در برابر زندگی مصرف می کنند هیچ کم از مردها ندارند. شخصیت واقعی زن به عنوان نیروی ارزنده با وجود مقاومت و سماجت او در عین حال نفی انگ ناتوان بودن قابل ستایش است.

9_ منابع و مواخذ

کتاب ها

1. دانشور، سیمین، (۱۳۹۲). سووشون، تهران: خوارزمی.
2. دولت ابادی، محمود، (۱۳۹۳). جای خالی سلوچ، تهران: چشمه.

مقاله ها

3. افتخارزاده، زهرا، (۱۳۹۴). تجربه زیسته زنان در ازدواج زود هنگام، پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، دوره ۱، ش ۳، صص ۱۰۸-۱۵۶.
4. باقری خلیلی، علی اکبر، مقدسی، زهرا، (۱۳۹۴). بررسی تاثیر جنسیت بر زبان پاره ای از نویسندگان زن و مرد معاصر ایران، ش ۴.
5. جعفری کمانگر، فاطمه، مهدیه، نیازمند، (۱۳۹۹). تحلیل و بررسی عناصر داستان در رمان راهنمای مردن با گیاهان دارویی.
6. روزبهانی، طاهره، عزیزی، ناهید، منیری، حجت الله، (۱۳۹۹). تحلیل کهن الگوی مادر (مام وطن) در رمان جای خالی سلوچ، سومین همایش بین المللی زبان و ادبیات فارسی، پژوهاک زنان، ش ۱، صص ۲۸-۳۸.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در
فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

7. زینی وند، یوسف، (۱۳۹۳). نقش زن در مدیریت خانواده، همایش ملی زن و توسعه پایدار روستایی.
8. فرجی، حسنعلی، خاکی، افشین، نعمتی، مرتضی، (۱۳۸۸). ارزیابی نقش در توانمندسازی زنان روستایی، ش ۲۲، صص ۱۷۵-۱۵۹
9. قمصری، مرضیه، شجری، رضا، فولادی، علیرضا، فرزاد، عبدالحسین، (۱۳۹۹). «زن» در رئالیسم ایرانی با تکیه بر رمان «جای خالی سلوچ»، دوره ۱۲، ش ۴۵، صص ۱۸۱-۲۱۰
10. منصورآبادی، افسانه، کرمی، عزت‌الله، (۱۳۸۵). پیامدهای توسعه بر وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زنان روستایی، دوره ۲۴، ش ۴۷، صص ۱۰۷-۱۲۸

The role of women in the society based on the novel(missing salouch)

Kosar Asadi³

Student in Persian language and literature, Farhangian University, Qaemshahr,
Iran.

Abstract

Mahmoud Dolatabadi is one of the realist writers of the contemporary period who has left outstanding works in the field of novels, short stories and plays. Transformation takes place in every element of society and depicts its impact on women's social performance. He sees Morgan as an allegory of lonely and strong women and a caring and devoted mother. Many sociological theorists argue that women's empowerment is often overlooked, especially in traditional rural communities. Attitudes and social, economic and cultural approaches of any society cause change and transformation in every element of society. The components of the Western realism school have also changed under the influence of this factor and finally express the reality of people's lives. This research is analyzed in traditional Iranian society, based on the novel Jai Khali Salouch, the author's attention is paid to the historical-social identity of Iranian women as a component of the Iranian school of realism. Rural women, despite the hardships of rural life and rural culture and customs, do not give up to the gendered views of others and persist in claiming their rights.

Keywords: Woman in society, Rural woman, family, mother, missing salouch.

³ Asadikosar300@gmail.com